

SPELEOLOG

SPELEOLOG

SPELEOLOG

SPELEOLOG

Speleolog

Speleolog

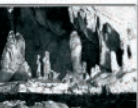
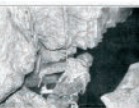
Speleolog

Speleolog

Speleolog

Speleolog

Speleolog

Speleolog

Speleolog

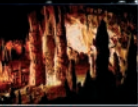
Speleolog

Speleolog

SPELEOLOG

Speleolog

Speleolog

Speleolog

Speleolog

Speleolog

Speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

speleolog

70 godina časopisa Speleolog

Tila Medenica | Speleološki odsjek HPD »Željezničar«, Zagreb

Matea Talaja | Speleološki odsjek HPD »Željezničar«, Zagreb

Vlado Božić | Speleološki odsjek HPD »Željezničar«, Zagreb

O pokretanju časopisa

Prije sedamdeset godina, 1953. godine, Slavku Marjancu, tadašnjem pročelniku Speleološke sekcije »Željezničar«, slučajem sretnih okolnosti (kako je to i sam opisao; Marjanac, 1973) pri ruci su se našla dva speleološka časopisa. Jedan talijanski *Rassegna Speleologica Italiana*, a drugi austrijski *Die Höhle*. Iako tada nije imao nikakvog iskustva s izdavačkom djelatnosti, to ga je potaklo da počne razmišljati o mogućnostima pokretanja domaćeg časopisa. Odmah je zaključio da to neće biti lako te da će imati brojne probleme, od izdavačkih do financijskih.

U sekciji je tada bio aktivan student arheologije Marinko Gjivoje, koji je srećom imao iskustvo u izdavaštvu kao tehnički urednik jednog esperantskog časopisa. To je Slavku dalo nadu da postoji šansa da se njegova zamisao o pokretanju časopisa ostvari. Marinko i Slavko su tako udružili ambicije, dogovorili koncept i obratili se još jednom članu, studentu geologije Mirku Malezu. Mirku se to sviđelo i odmah se uključio u realizaciju predloživši da se časopis nazove *Speleolog*. Na prvom sastanku sekcije Slavko je članstvu objasnio potrebu i korist od pokretanja stručnog časopisa te zatim iznio plan i koncept. Članstvo se složilo, Slavku je povjereni dužnost glavnog i odgovornog urednika, a tehnički urednik postao je Marinko Gjivoje. U urednički odbor tada su ušli Mirko Malez, Aleksandar Mujić, Beatrica Đulić i Irina Marjanac.

Novoizabrano uredništvo odmah se bacilo na posao. Prikupljali su novac putem prodaje

ekonomsko-propagandnih oglasa te dogovaranjem pretplata i donacija. Dogovorili su suradnju s prvim autorima, prikupili materijal za članke, posudili pisaci stroj, pretipkali rukopise i u listopadu 1953. prvi broj predali tiskari. Broj je izašao u siječnju 1954. godine, taman prije Prvog kongresa speleologa Jugoslavije, koji se održavao u Postojni, što je bila idealna prilika za promociju časopisa. Iako je taj broj bio tanak svešćić sa samo četiri članka na 32 stranice, *Speleolog* je u Postojni izazvao veliku pažnju i interes te dobio mnogo pohvala i priznanja od prisutnih.

Ta mala skupina mladih i ambicioznih speleologa, tada mahom studenata, sa skromnim je resursima uspjela pokrenuti časopis koji je bio prvi speleološki časopis tiskan u Hrvatskoj i u bivšoj Jugoslaviji, a sada je jedan od najrelevantnijih izvora speleološke literature na ovom području i ovdašnja najdugovječnija publikacija ovog tipa. Osim toga, ti su, tada mladi speleolozi tijekom života postali jedne od najvažnijih ličnosti u povijesti hrvatske speleologije (Tablica 1).

Speleolog kroz godine

Nakon početnih uredničkih muka s objavljivanjem prvog broja časopisa stečeno je prvo iskustvo, pa je časopis od 1954. počeo relativno redovito izlaziti. Već te iste godine izašla su dva broja te su do 1957. izlazila dva broja godišnje. Slavko Marjanac obnašao je dužnost glavnog urednika do 1957. te je nakon osam objavljenih brojeva uredništvo predao Srećku Božičeviću, koji je prethodna četiri broja

Tablica 1. Osnivači časopisa *Speleolog* (prema Božić, 2000)

	<p>Slavko Marjanac (1922. – 2003.) je, osim što je pokrenuo časopis <i>Speleolog</i> i bio njegov prvi glavni urednik, bio i suosnivač Speleološke sekcije Planinarskog društva »Željezničar«. Osnovao je i Komisiju za speleologiju Planinarskog saveza Hrvatske, čiji je bio i prvi pročelnik. Po struci je bio domobranski časnik, no vojska ga nije zanimala pa je umjesto toga karijeru posvetio crtanju. Bio je filmski umjetnik, likovni ilustrator, animator te pionir crtanog filma koji je sudjelovao u izradi prvog crtanog filma u nas. Njegovu ostavštinu, osim u speleologiji i crtanom filmu, vidimo i u svakodnevnom životu – svima poznat medo Ledo, zaštitni znak sladoleda, njegovo je djelo, kao i ambalaža sladoleda Snjeguljica, te brojni drugi logotipi domaćih proizvođača kao što su Vindija, Dukat i Jamnica (Marjanac, 2022).</p>
	<p>Marinko Gjivoje (1919. – 1982.) bio je speleolog, arheolog, esperantist i prvi tehnički urednik časopisa <i>Speleolog</i>. Napisao je brojne članke za časopis i sudjelovao u brojnim istraživanjima, naročito u špilji Veternici te na otocima Korčuli i Lastovu. Budući da je bio esperantist i urednik esparantskog časopisa <i>La suda Stelo</i>, napisao je i mnogo speleološkog sadržaja na esperantu.</p>
	<p>Beatrica Đulić (1924. – 2000.) bila je speleologinja, biologinja, sveučilišna profesorica zoologije i pionirka hiropterologije (znanosti o šišmišima) u Hrvatskoj. Svoj životni rad posvetila je proučavanju biologije šišmiša – opisala je nekoliko novih vrsta, i iza sebe ostavila zoološku zbirku malih sisavaca. Rezultate svojih pionirskih istraživanja šišmiša ovih područja redovito je objavljivala u <i>Speleologu</i>. Osim angažmana u časopisu <i>Speleolog</i>, bila je i glavna urednica časopisa <i>Biosistematika</i>.</p>
	<p>Mirko Malez (1924. – 1990.) bio je speleolog, geolog i paleontolog. Od svojih studentskih dana u Željezničaru tijekom godina je došao do titule akademika. Bio je pionir hrvatske speleoarheologije – vodio je razna arheološka iskapanja (lokaliteti Krapina, Veternica, Vindija, Šandalja), koja su, između ostalog, rezultirala pronalaskom kasnih neandertalaca iz Vindije. Mirko Malez iza sebe je ostavio više od 430 znanstvenih i stručnih radova, a zahvaljujući svojim nalazima postigao je svjetsku slavu.</p>
	<p>Irina Marjanac (1924. – 2005.) bila je speleologinja, filmska radnica i sekretarica režije. Bila je korespondent i distributer časopisa <i>Speleolog</i> te je sudjelovala u brojnim speleološkim istraživanjima. Tijekom života je postala višestruka hrvatska speleološka rekororderka. Bila je prva žena u Hrvatskoj koja se pomoću speleološke opreme spuštala u jame. U špilji Lokvarke je 1953. godine dosegla dubinu od 142 m, što je tada bio ženski dubinski rekord u Hrvatskoj, a bila je i prva žena koja je u Hrvatskoj bivakirala u nekoj jami – u jami Mandelaji 1955. godine.</p>
	<p>Aleksandar Mujić (1911. – 1974.) bio je speleolog i željeznički službenik. Osnivanju časopisa <i>Speleolog</i> pomogao je prikupljanjem financijskih sredstava i dogovaranjem sponzora i donacija, bez čega bi izdavanje bilo teško ostvarivo. Osim časopisa <i>Speleolog</i>, bio je suosnivač Speleološkog društva Hrvatske. Budući da je radio na Glavnom kolodvoru u Zagrebu, pobrinuo se za efikasnu logistiku speleoloških istraživanja – osigurao je Željezničaru posebni vagon koji su Željezničarci koristili za putovanje na speleološka istraživanja, što je obilježilo cijelu jednu eru rada Speleološkog odsjeka HPD-a »Željezničar«.</p>

djelovao kao tehnički urednik. Dužnost tehničkog urednika tada preuzima Željko Poljak, koji će je obnašati idućih 15 godina.

Iako je u početku želja bila imati četiri broja godišnje, u to vrijeme pojavili su se financijski i urednički problemi (s prikupljanjem tekstova) pa je krenulo razdoblje (od 1958. do 1963.) neredovitog izlaženja časopisa. Nakon tog perioda pet godina nije objavljen niti jedan broj, potom je časopis izašao 1968. i 1970., a onda je uslijedila nova petogodišnja pauza. Tek se 1975. časopis opet pokrenuo te su izašla čak tri broja, a 1976. još jedan. Unatoč neredovitosti, ipak se pazilo da brojevi pokriva-ju aktivnost u odgovarajućim godinama. Srećko Božičević bio je glavni urednik 17 godina, tijekom kojih je objavio 10 brojeva, te nakon njega funkciju

glavne urednice na tri godine preuzima Dubravka Holjevac-Lepan, koja je objavila dva broja. Na mjestu glavnog urednika slijedi Branko Jalžić, koji tu dužnost obnaša od 1980. do 1987. i u tom periodu objavljuje tri broja.

Mladen Kuhta postaje glavni urednik 1987. godine. Od 1985. časopis izlazi redovito svake dvije godine s po jednim brojem. Za vrijeme mandata Mladena Kuhte, koji se na funkciji glavnog urednika zadržao 17 godina (kao i Srećko Božičević), objavljeno je 12 brojeva, što je dosad najviše što je ijedan glavni urednik uspio objaviti. U tom periodu tehnički urednici počeli su se izmjenjivati pa su, nakon Željka Poljaka, na toj funkciji bili Juraj Posarić, Anđelko Novosel, Branko Brdar, Milivoj Uroić, i, na kraju, Alan Čaplar, koji na toj funkciji

Tablica 2. Uredništvo časopisa *Speleolog* u zadnjih deset godina

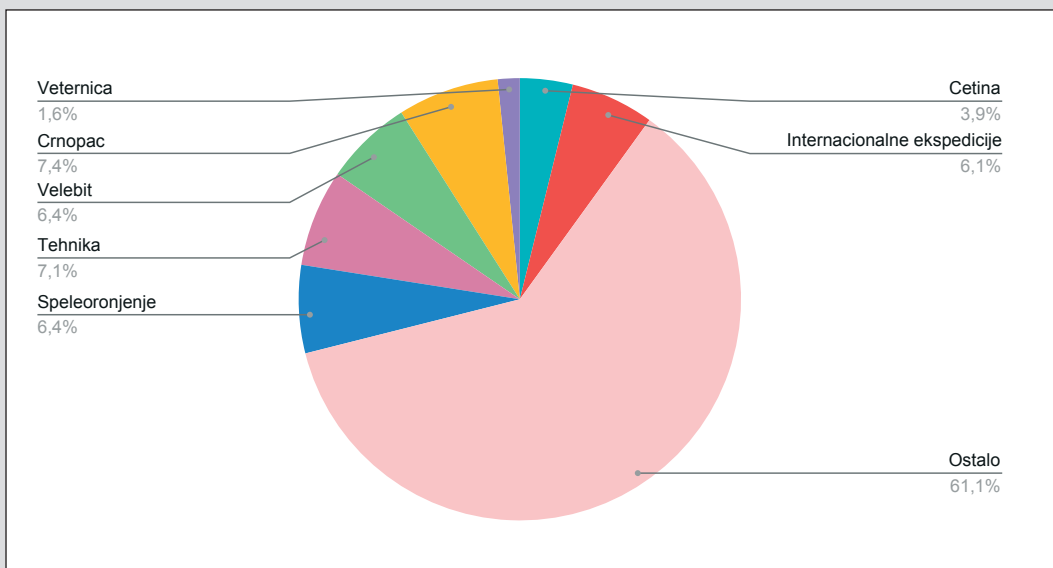
Volumen	Broj za godinu	Glavni urednik	Članovi uredničkog odbora	Prevoditelj	Lektor i korektor	Tehnički urednik
61	2013.	Vlado Božić	Zoran Bolonić, Mea Bombardelli, Tina Bosner, Marko Budić, Ruđer Novak, Martina Pavlek, Milivoj Uroić	Eva Fućak, Emanuel Maloča	Željko Poljak	Alan Čaplar
62	2014.	Vlado Božić	Zoran Bolonić, Mea Bombardelli, Tina Bosner, Marko Budić, Ruđer Novak, Martina Pavlek, Milivoj Uroić	Eva Fućak, Emanuel Maloča	Željko Poljak	Alan Čaplar
63	2015.	Vlado Božić	Zoran Bolonić, Mea Bombardelli, Tina Bosner, Kristijan Hmura, Josip Dadić, Ruđer Novak, Milivoj Uroić	Eva Fućak	Željko Poljak	Alan Čaplar
64	2016.	Vlado Božić	Zoran Bolonić, Mea Bombardelli, Tina Bosner, Kristijan Hmura, Josip Dadić, Ruđer Novak, Milivoj Uroić	Milivoj Uroić	Željko Poljak	Alan Čaplar
65	2017.	Matea Talaja	Ruđer Novak, Mea Bombardelli, Vlado Božić, Iva Perković, Milivoj Uroić, Josip Dadić, Valerija Butorac, Tila Medenica, Zrinka Matić	Milivoj Uroić	Željko Poljak, Alan Čaplar	Alan Čaplar
66	2018.	Matea Talaja	Ruđer Novak, Mea Bombardelli, Vlado Božić, Valerija Butorac, Zrinka Matić	Milivoj Uroić	Alan Čaplar	Alan Čaplar
67	2019.	Matea Talaja	Mea Bombardelli, Vlado Božić, Valerija Butorac, Tila Medenica, Zrinka Matić, Ruđer Novak, Milena Njegovan, Sara Anđela Perić	Milivoj Uroić, Ivana Bratoš	Sara Anđela Perić	Ida Gluić
68	2020.	Matea Talaja	Mea Bombardelli, Vlado Božić, Valerija Butorac, Tila Medenica, Zrinka Matić, Ruđer Novak, Milena Hanžek, Sara Anđela Perić	Valerija Butorac	Sara Anđela Perić	Ida Gluić
69	2021.	Matea Talaja	Mea Bombardelli, Vlado Božić, Valerija Butorac, Zrinka Matić, Tila Medenica, Ruđer Novak, Sara Anđela Perić, Tana Tandarić	Valerija Butorac	Sara Anđela Perić	Ida Gluić
70	2022.	Tila Medenica	Mea Bombardelli, Vlado Božić, Valerija Butorac, Zrinka Matić, Matea Talaja, Ruđer Novak, Sara Anđela Perić, Tana Tandarić, Mirna Šandrić	Eva Fućak	Sara Anđela Perić	Ida Gluić

O čemu smo pisali?

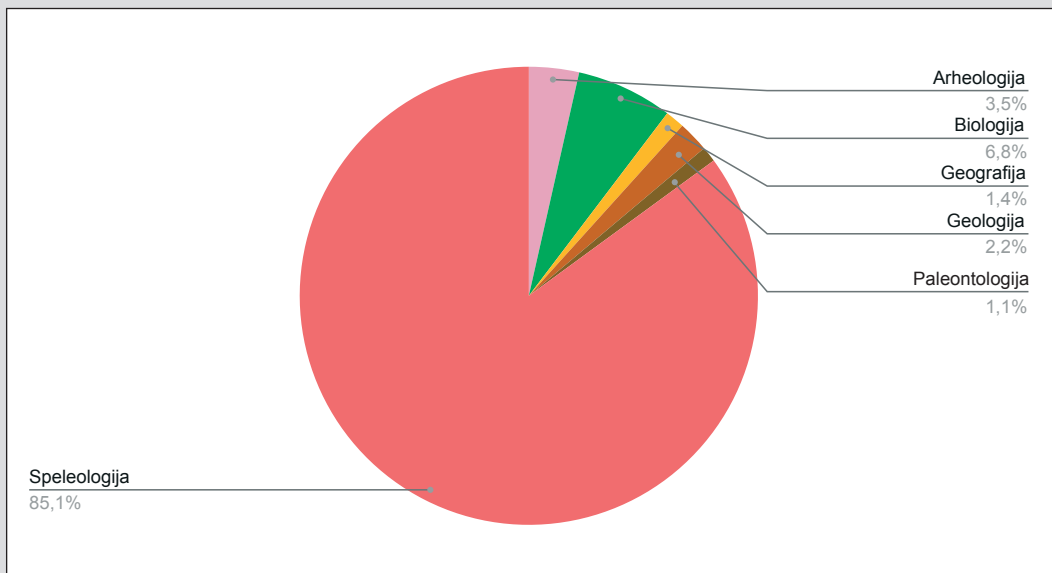
Sadržaj časopisa je raznovrstan, obično podijeljen u nekoliko rubrika. U svakom su broju zastupljeni članci u kojima je stručno obrađeno neko speleološko istraživanje, istraživanje pojedinog speleološkog objekta ili stručno obrađen tekst neke druge speleološke tematike. Drugih je rubrika bilo još 5-6, ovisno o broju. Povremeno su bili objavljivani izvještaji o radu drugih speleoloških udruga. Kroz godine u *Speleologu* su se pojavljivale i nestajale razne rubrike, kao što su »Vijesti«, »Posjeti«, »Stručni skupovi«, »Školovanje«, »Razno«, »Prikazi« i »Osvrti«.

Tijekom 70-godišnjeg razdoblja izlaženja časopisa, u *Speleologu* su objavljivani tekstovi o istraživanjima speleoloških objekata po cijeloj Hrvatskoj, a i šire. Najčešće su objavljivani članci o speleološkim objektima s područja koja su bila u fokusu istraživanja našeg odsjeka (Slika 1). Tako su se od samog početka pratila istraživanja špilje Veternice (Božičević, 1959; Čepelak, 1976), kao i napredak u njezinom uređenju i otvaranju za javnost (Malinar, 1979), ali, nažalost, i njeno djelomično zatvaranje za speleologe (Uroić, 2020). Često su objavljivani rezultati istraživanja speleoloških objekata u okolici izvora Cetine, od 70-ih godina (Jalžić, 1975; 1977) pa do danas (Maleš i dr., 2021).

Najviše je stranica posvećeno istraživanjima velebitskih jama, od Lukine jame (Jalžić, 1992-1993; Mihoci i dr., 2013), Meduze (Mišur i dr., 2015) i manjih jama na Sjevernom Velebitu do istraživanja na Crnopcu. Tamo su najznačajnije jama Muda labudova (Dadić i dr., 2016; Kukuljan i Rnjak, 2017; Maleš, 2018) i jama Oaza (Tutiš i Talaja, 2018), koje su se spojile sa sustavom Kita Gaćešina – Draženova puhaljka u Jamski sustav Crnopac – najveći speleološki sustav u Hrvatskoj (Njegovan i Barišić, 2019; Ovčarić i dr., 2020). Pored toga, u *Speleologu* su objavljeni rezultati brojnih speleoronilačkih istraživanja, kao što su ronjenje izvora Cetine (Maleš i dr., 2021), Kupe (Kovačević,

Slika 1. Speleološki članci po temama

Slika 2. Stručni članci prema područjima

2015), Slunjščice (Kuhta, 1999) i Rječine (Kuhta, 1997) te u Panjkovom ponoru (Kovačević, 2010; Kovačević, 2011). Kroz godine *Speleolog* je značajan broj članaka posvetio praćenju razvoja speleološke tehnike (Malinar, 1964; Božić, 1966; Božičević, 1979; Vrbek, 1979; Kuhta, 1979; Rađa, 1981; Vrbek, 1985; Šaljić, 1987; Lacković, 1991; Posarić, 1993) i opreme (Posarić, 1974; Garašić, 1979; Čepelak, 1979; Budić i Lukas, 2005), što se nastavlja i u ovom broju.

Pored klasične speleologije, u *Speleologu* su tijekom godina objavljivani razni članci iz srodnih područja, kao što su geologija, geografija, biologija, arheologija i paleontologija (Slika 2). U *Speleologu* su objavljeni brojni arheološki (Petrić, 1976; Vranjican i Forenbaher, 1983; Malinar, 1989; Forenbacher, 2003; Forenbacher i Osterman, 2005; Radman-Livaja i dr., 2014; Beželj i Trojanović, 2021) i paleontološki (Malez, 1953; Petrović, 1955; Malez, 1955; Jalžić, 2004) nalazi iz speleoloških objekata. Osim toga, objavljivani su stručni radovi iz područja geologije (Zebeć, 1972; Panuška i Marjanac, 1976; Vrbek, 1993; Talaja i Kurečić, 2017) i geografije (Talaja, 2016; Butorac i Talaja, 2021) speleoloških objekata.

Od samog osnutka najzastupljenija prirodna znanost u *Speleologu* je bio(speleo)logija. Objavljuvani su razni biospeleološki nalazi, najčešće troglobiontskih člankonožaca (Jalžić, 1987; Pavlek, 2016), a i čovječje ribice (Legović i dr., 2015). Pisalo se o raznim životinjama koje žive ili borave u podzemlju, kao što su šišmiši (Đulić, 1953; Đulić, 1954; Đulić, 1955), glodavci (Tvrtković, 1974; 1983), ribe (Leiner, 1981), mekušci (Poje, 1972; Poje i Rađa, 1974), pa i praživotinje (Kajtezović, 2012). U *Speleologu* je opisana i nova vrsta za znanost, endemska podzemna pijavica *Croatobranchus mestrovi* (Kerovec i dr., 1997).

ostaje 16 godina. U međuvremenu je časopis, povodom jubilarnog 50. broja, počeo izlaziti u boji, prigodno početkom novog stoljeća. Tom je prilikom odlučeno i da će se svake godine objaviti po jedan broj (Kuhta, 2003), što je redakciji uspjelo, i tu smo redovitost zadržali i do danas.

Nakon dugog, uspješnog i plodonosnog mandata Mladen Kuhta 2006. godine glavno uredništvo predaje Vladi Božiću, koji je do tada, kao član uredničkog odbora, u radu časopisa aktivno sudjelovao čak 40 godina. Vlado Božić bio je glavni urednik idućih 11 godina, tijekom kojih je objavljeno 11 brojeva. Iako je glavno uredništvo 2017. godine predao Matei Talaji, Vlado do danas i dalje neumorno radi kao aktivan član uredničkog odbora te produktivan autor, zbog čega je zadnjih 55 godina ključan faktor u postojanju časopisa.

Zadnjih deset godina

Kroz zadnjih deset brojeva u uredništvu je došlo do raznih promjena u sastavu (Tablica 2). S godinama smo prepoznali nove zahtjeve koje je zajednica stavila pred nas. Na ostavštini i trudu prijašnjih urednika i članova uredničkog odbora koji su časopis izdavali od 1953. godine, 2017. odlučili smo se na redizajn časopisa s vizualnog i sadržajnog aspekta. Pregledom sadržaja pojedinih godišta, naročito u brojevima s konca prošlog stoljeća i početka novog, uočeno je da stručni članci sadrže svega jednu trećinu ukupnih tekstova časopisa, a čak dvije trećine ostali tekstovi, pa je logično da je moralo doći do promjene sadržaja. Časopis je od 2017. godine redizajnom podijeljen u tri teme: Istraživanja, Speleoskop i In memoriam.

Maja Sulić pomogla nam je naše ideje pretočiti u stvarnost i osmisliti vizualni identitet časopisa u kojem ga izdajemo zadnjih pet godina. Osim što je cilj bio zadržati stare i privući nove čitatelje, fokus je bio i na privlačenju novih autora, ali i novih stručnih tema. Glavni izazov bio je u balansiranju relevantnosti informacija koje prenosimo u tiskanom mediju. Kako se danas informacije šire vrlo brzo te informacija od jučer ubrzo postane nerelevantna, morali smo dobro procijeniti koje su informacije primjerene kojem mediju (tiskanom ili digitalnom). Časopis je i dalje zadržao svoj glavni cilj i smisao, a to je prenošenje speleoloških aktivnosti

članova Odsjeka. Uveli smo i novu vrstu članka, intervju, koji svake godine portretira nekog iskusnog člana našeg odsjeka. Zadržali smo nakladu od 300 primjeraka, kao i prepoznatljivi format.

Kako bismo dodatno doprinijeli popularizaciji speleologije i edukaciji javnosti, 2018. godine časopis *Speleolog* uključili smo na Hrčak – portal koji na jednom mjestu okuplja hrvatske znanstvene i stručne časopise koji nude otvoreni pristup svojim radovima. S obzirom na to da digitalni sadržaji već godinama preuzimaju dominaciju u izdavaštvu, to se činilo logičnim korakom koji bi proširio doseg speleoloških rezultata, ali i samog časopisa. Na portalu Hrčak uneseni su svi objavljeni brojevi časopisa, pa je tako svaki broj dostupan besplatno svima. Krajem 2022. godine svaki članak u prosjeku je pregledan 266 puta, a preuzet 114 puta.

Također, ovaj časopis zasigurno ne bi financijski opstao bez podrške HPD-a »Željezničar«, Neon centra d.o.o. i Baredina d.o.o., koji su sponzorski pomogli izlaženju časopisa. Pogledavši prve godine izdavanja časopisa, a i probleme pri pokretanju, financijski okvir uvijek je predstavljao izazov u amaterskom izdavaštvu, koje počiva na dobroj volji dijela pojedinaca da ga realizira te drugog dijela da ga čita i prepoznaje kao rezultat vrijednog rada i zajedničko dobro. Međutim, u ovakvim oblicima stvaranja društvenog dobra vrlo je teško pričati o financijskoj nuli, a kamoli o profitu, ali ono što zajednica dobiva za »malu cijenu« financijske neisplativosti je ostavština našeg speleološkog volonterskog rada koji nikada nije imao cijenu.

Slavko Marjanac je na dvadesetu godišnjicu časopisa 1973. zaželio časopisu još puno brojeva, a mi se nadamo da ga nismo razočarali i da smo utvrdili temelje da brojeva bude više nego što ih je mogao zamisliti.

Literatura

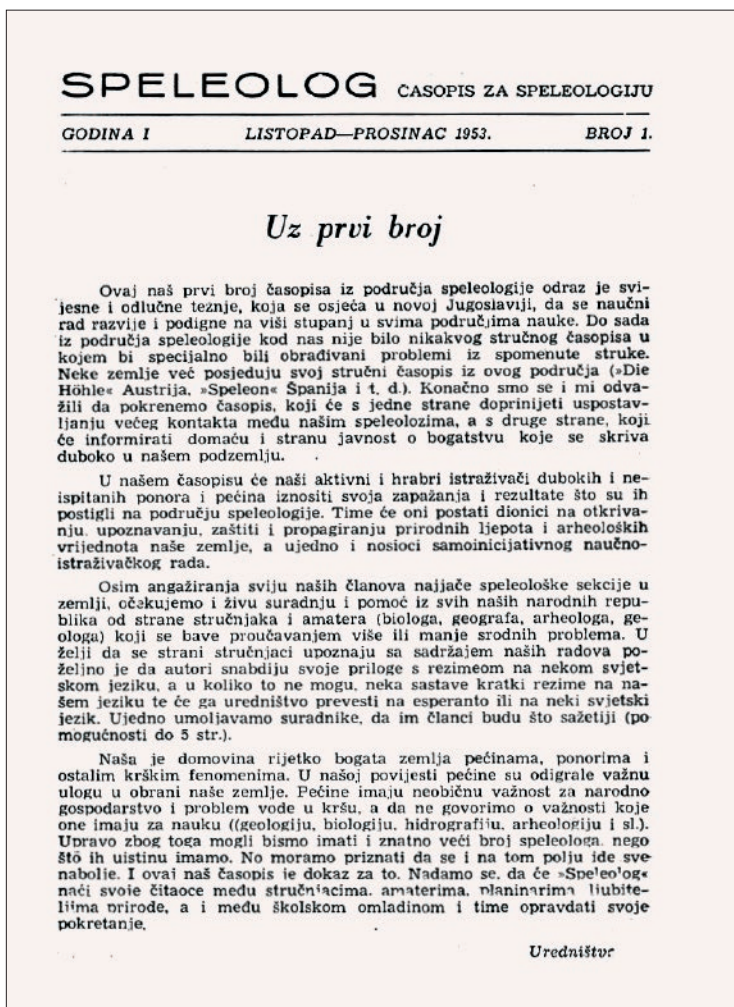
- Beželj, J., Trojanović, A., 2021: Speleološko istraživanje objekata Konavoskih brda sa zatečenim arheološkim nalazima, *Speleolog*, 69, 64-83.
- Božičević, S., 1959: Pećina Veternica nekada, sada i u budućnosti, *Speleolog*, 7-8, 7-24.
- Božičević, S., 1979: Miriranje u speleološkim objektima u Hrvatskoj, *Speleolog*, 26-27, 23-26.

- Božić, V., 2000: Biografije zaslužnih članova, Speleološki odsjek Hrvatskog planinarskog društva »Željezničar«, Zagreb.
- Božić, V., 1966: Primjena principa dvostruke sigurnosti kod istraživanja jama, *Speleolog*, 14-15, 7-10.
- Budić, M., Lukas, M., 2005: Određivanje karakteristika suvremene speleološke rasvjete, *Speleolog*, 53, 53-61.
- Butorac, V., Talaja, M., 2021: Vrednovanje georazolikosti speleoloških objekata u svrhu razvijanja sustavne zaštite i upravljanja, *Speleolog*, 69, 8-17.
- Čepelak, M., 1979: Neka iskustva kod upotrebe kompasa i padomjera »Shunnto«, *Speleolog*, 26-27, 36-37.
- Čepelak, M., 1976: Novija i buduća speleološka istraživanja u Veternici, *Speleolog*, 24-25, 1-8.
- Dadić, J., Hanžek, N., Vidović, I., 2016: Istraživanja na Crnopcu 2016, *Speleolog*, 64, 6-26.
- Đulić, B., 1953: Šišmiši pećina zagrebačke okoline, *Speleolog*, 1, 24-29.
- Đulić, B., 1954: Prilog poznavanju vrste *Barbastella barbastellus* Schreber u našim krajevima, *Speleolog*, 2, 32-37.
- Đulić, B., 1955: Prilog poznavanju dugokrilog pršnjaka na području Hrvatske, *Speleolog*, 3, 1-9.
- Forenbacher, S., 2003: Jujnovića špilja (Kozica, Biokovo) i njezini pretpovijesni posjetitelji, *Speleolog*, 50-51, 79-83.
- Forenbacher, S., Osterman, J., 2005: Kotluša: još jedno brončanodobno groblje u špilji?, *Speleolog*, 53, 37-43.
- Garašić, M., 1979: Acetilenska instalacija (rasvjeta) na speleološkom šljemu, *Speleolog*, 26-27, 34-36.
- Jalžić, B., 1972: Rudelića pećina na izvoru Cetine, *Speleolog*, 20-21, 7-10.
- Jalžić, B., 1976: Najnovija istraživanja špilja kod izvora rijeke Cetine, *Speleolog*, 24-25, 21-22.
- Jalžić, B., 1987: Podzemni skaritin *Speleaodytes mirabilis* Mille (Coleoptera, Carabidae) ponovno nađen, *Speleolog*, 34-35, 39-40.
- Jalžić, B., 1992-1993: Ekspedicije Lukina jama 1994-95, *Speleolog*, 40-41, 8-12.
- Jalžić, B., 2004: Špilja Drinova II – novo nalazište špiljskog medvjeda (*Ursus spelaeus* Blum.) na Biokovu, *Speleolog*, 52, 47-50.
- Kajtezović, N., 2012: Praživotinje – skriveni stanovnici podzemnih staništa, *Speleolog*, 60, 53-55.
- Kerovec, M., Kučinić, M., Jalžić, B., 1997: *Croatobranchnus mestrovi* sp. n. = predstavnik nove endemske podzemne vrste pijavica, *Speleolog*, 44-45, 35-36.
- Kovačević, T., 2015: Detaljan topografski snimak izvora Kupe do 65 metara dubine, *Speleolog*, 63, 43-49.
- Kovačević, T., 2010: Međunarodna speleoronilačka ekspedicija »Panjkov ponor 2010«, *Speleolog*, 58, 42-53.
- Kovačević, T., 2011: MSRE »Panjkov ponor 2011«, *Speleolog*, 59, 31-34.
- Kuhta, M., 2003: Pola stoljeća časopisa »Speleolog«, *Speleolog*, 50-51, 5-12.
- Kuhta, M., 1997: Speleoronilačka istraživanja izvora Rječine, *Speleolog*, 44-45, 13-17.
- Kuhta, M., 1999: Speleoronilačka istraživanja izvora Slunjčice, *Speleolog*, 46-47, 30-34.
- Kuhta, M., 1981: Mjerenje visine meteorološkim balonima, *Speleolog*, 28-29, 19-20.
- Kukuljan, L., Rnjak, G., 2017: Istraživanja u jami Muda labudova 2016. – 2017., *Speleolog*, 65, 8-17.
- Lacković, D., 1991: Tehnika samospašavanja iz speleoloških objekata metodom protuutega, *Speleolog*, 38-39, 48-54.
- Legović, S., Kovač-Konrad, P., Koller, K., 2015: Čovječja ribica pronađena na izvoru Gradole, *Speleolog*, 63, 29-30.
- Leiner, S., 1981: Rod *Paraphoxinus* (Cyprianidae, Pisces) u vodama Jugoslavije, *Speleolog*, 28-29, 13-18.
- Maleš, S., 2018: Istraživanja u jami Muda labudova u 2018., *Speleolog*, 66, 30-39.
- Maleš, S., Butorac, V., Talaja, M., Kovač-Konrad, P., 2021: Ispunjenje sna starog 50 godina – spajanje Gospodske špilje i Velikog vrila, *Speleolog*, 69, 18-31.
- Malez, M., 1953: Tragovi o životnom djelovanju pećinskog medvjeda, *Speleolog*, 1, 7-15.
- Malez, M., 1955: Nalazišta pećinskog medvjeda u Hrvatskoj, *Speleolog*, 3, 15-24.

- Malinar, H., 1979: Započelo je uređenje špilje Veternice na Medvednici, *Speleolog*, 26-27, 31-32.
- Malinar, H., 1964: Neke od metoda spuštanja i penjanja po užetu, *Speleolog*, 12-13, 23-25.
- Malinar, H., 1989: Tragovi stopala prethistorijskog čovjeka u špilji za Gromačkom Vlakom kod Dubrovnika, *Speleolog*, 36-37, 59-63.
- Marjanac, S., 1972: Prije dvadeset godina – Prisjećanje na početak, *Speleolog*, 20-21, 1.
- Marjanac, T., 2022: 100 godina od rođenja Slavka Marjanca – oca medvjedića Ledo. Panopticum, <https://panopticum.hr/100-godina-od-rođenja-slavka-marjanca-oca-medvjedica-ledo/> (9. 9. 2022.)
- Mihoci, T., Đud, L., Dražina, T., Kovač-Konrad, P., 2013: Ekspedicija Lukina jama – sifon 2013, *Speleolog*, 61, 11-26.
- Mišur, I., Kurečić, T., Pavlek, M., Brčić, V., 2015: Ekspedicija Meduza 2015, *Speleolog*, 63, 5-18.
- Njegovan, M., Barišić, A., 2019: Priče o stvaranju Jamskog sustava Crnopac, *Speleolog*, 67, 22-39.
- Ovcarić, L., Hanžek, H., Kukuljan, L., Maleš, S., 2020: Speleološka istraživanja u sklopu projekta Put ekspedicionizma 2020, *Speleolog*, 68, 8-23.
- Panuška, Lj., Marjanac, T., 1976: Rezultati nekih novijih geoloških istraživanja u špilji Veternici, *Speleolog*, 24-25, 13-14.
- Pavlek, M., 2016: Špiljska hajdi – još jedna otkrivena tajna velebitskog podzemlja, *Speleolog*, 64, 38-40.
- Petrić, N., 1976: Ljudski ostaci iz neolita u pećinama istočnog Jadrana, *Speleolog*, 24-25, 15-17.
- Petrović, D., 1955: Paleolitsko nalazište Ri-sovača kod Arandjelovca, *Speleolog*, 2, 81-86.
- Poje, M., 1972: Podzemni mekušci i njihova ekološka klasifikacija, *Speleolog*, 20-21, 15-16.
- Poje, M., Rađa, T., 1974: Fosilna Malakofauna pećine Veternice, *Speleolog*, 22-23, 6-8.
- Posarić, J., 1974: Kako ocijeniti vrijednost svjetiljke za speleološke potrebe, *Speleolog*, 22-23, 11-13.
- Posarić, J., 1993: Koincidentno mjerenje nedostupnih točaka u špiljama upotrebom lasera, *Speleolog*, 40-41, 40-45.
- Radman-Livaja, I., Novak, R., Božić, V., Kukuljan, L., 2014: Nalaz rimske brončane posude u Maloj jami pokraj Studene, *Speleolog*, 62, 5-14.
- Rađa, T., 1981: DED način samopodizanja po užetu, *Speleolog*, 28-29, 22-23.
- Šaljić, N., 1987: Čvorovi u speleologiji i njihova primjena, *Speleolog*, 34-35, 42-47.
- Talaja, M., 2016: Prostorni raspored i morfološka struktura speleoloških objekata u Nacionalnom parku Sjeverni Velebit, *Speleolog*, 64, 31-37.
- Talaja, M., Kurečić, T., 2017: Geološka i geomorfološka opažanja u jami Muda labudova, *Speleolog*, 65, 32-41.
- Tutiš, S., Talaja, M., 2018: Jama Oaza – novi prilog speleološkom razumijevanju masiva Crnopca, *Speleolog*, 66, 8-29.
- Tvrtković, N., 1974: Glodavci (Rodentia) na ulazu u krško podzemlje, *Speleolog*, 22-23, 4-6.
- Tvrtković, N., 1983: Kralješnjaci (Vertebrata) krškog podzemlja Jugoslavije, *Speleolog*, 30-31, 50-52.
- Uroić, M., 2022: Politika u mojoj butigi: Zaštita prirode u Hrvata, *Speleolog*, 68, 114-119.
- Vranjican, P., Forenbaher, S., 1983: Prethistorijska nalazišta u špiljama duž obale Hrvatskog primorja, *Speleolog*, 30-31, 53-55.
- Vrbek, B., 1979: Vertikalni transport pomoću složenog koloturja, *Speleolog*, 26-27, 37-43.
- Vrbek, B., 1985: Neki načini spašavanja iz vertikalna u speleološkim objektima, *Speleolog*, 32-33, 46-48.
- Vrbek, B., 1993: Kemijske i fizikalne karakteristike sedimenta nekih speleoloških objekata u Hrvatskoj, *Speleolog*, 40-41, 46-48.
- Zebec, V., 1972: Kalcitne i aragonitne tvorevine nekih speleoloških objekata, *Speleolog*, 20-21, 11-13.

70 years of the journal *Speleolog*

The journal *Speleolog* started issuing in 1953, with the founder and editor-in-chief Slavko Marjanac and the original editorial board (Mirko Malez, Aleksandar Mujić, Beatrica Đulić and Irina Marjanac). During 70 years the journal encountered various challenges, such as irregular issuance and financial difficulties, which, however, did not stop the journal's tradition. In the last decade the journal had to adapt to its readers, so it was redesigned, digitized and published online freely in open access to all interested readers across the globe. Throughout the history of the journal the main topic was speleological exploration of speleological objects across Croatia, mainly by the members of our Speleological department.

Slika 3. Uvodnik prvog broja časopisa *Speleolog*